

انتشارات «سوره مهر» منتشر کرد

«یازده زندگی»، شرح حالی از آوارگی فلسطینیان

«یازده زندگی: روایت هایی از یود و باش آوارگان فلسطینی در لبنان» به‌کوشش محمدعلی خالدی و ترجمه حبیب یوسف زاده در انتشارات «سوره مهر» به چاپ رسید.

«یازده زندگی» مجموعه شرح حال های خودنوشت آوارگان فلسطینی، کاری از مؤسسه «مدرسه نوشتن»، به‌کوشش محمدعلی خالدی، با ترجمه حبیب یوسف زاده و مقدمه ای از پرلا عیسی منتشر شد. این کتاب یازده روایت از زندگی یازده آواره فلسطینی در لبنان است که هرکدام زندگی، داستان و عقیده‌ای متفاوت را بازگو می‌کنند و از زندگی‌ها، عشق‌ها، حسرت‌ها و ناکامی‌های خود می‌گویند. برخی روایت‌ها اعتراف‌گونه، برخی رسمی، برخی روایی و برخی دیگر خیال‌انگیزند و درکنارهم چشم مخاطب را به ابعاد مختلف زندگی در تبعید فلسطینی‌ها باز می‌کنند. این یازده نویسنده ازطریق فراخوان آزاد برای شرکت در کارگاه نویسندگی خلاق، زیرنظر نویسنده شهیر لبنانی، حسن داود، انتخاب شدند. این کارگاه‌نویسندگی خلاق باعنوان «فلسطینی‌های در تبعید» در مؤسسه مطالعات فلسطین و با حمایت بنیاد «قطان» فلسطین و مشارکت صندوق «پرنس کلادوس» هلند برگزار شد. دراین کارگاه دوازده جلسه‌ای، که سال ۲۰۱۶ برگزار شد، قرار بود پناهندگان فلسطینی در لبنان، با راهنمایی یک مربی مجرب، بخش‌هایی از زندگی خود را به زبان عربی روایت کنند تا در نهایت «یازده زندگی» شکل بگیرد. متن‌ها، همه، به زبان عربی نوشته شده بودند که با کوشش محمدعلی خالدی به زبان انگلیسی برگردانده، ویرایش و تنظیم و در سال ۲۰۱۲ میلادی منتشر شد و اکنون با ترجمه حبیب یوسف زاده به فارسی در آمده است.

این اثر ۳۳۶ صفحه‌ای را انتشارات «سوره مهر» در ۱۳۵۰ نسخه منتشر کرده است.

معرفی

کتاب

درباره کتاب «رنسانس ادبی ایران» که به‌تازگی در اسپانیا منتشر شده است

پس از دو قرن سکوت

کتاب «رنسانس ادبی ایران پس از دو قرن سکوت» (El renacimiento literario de Persia Tras dos siglos de silencio)، نوشته‌خواکین رودریگز وارگاس، به‌تاریخ ادبیات فارسی در ایران از فتح اعراب مسلمان تا سقوط سامانیان می‌پردازد، بااین رویکرد که چگونه میراث فرهنگی و ادبی ایران پیش از اسلام (به ویژه جهان ساسانی، به ایران مسلمان، در یک روند تقریباً خاموش که حدود دو قرن طول کشید، منتقل شده است، و چگونه ظاهراً به صورت ناگهانی در عصر سامانیان شکوفایی یافته است.

نویسنده، در این اثر، که در سال ۲۰۲۴ و در ۵۶۶ صفحه منتشر شده، سهم واقعی ایران در صدر اسلام را روشن می‌کند و توضیح می‌دهد که چگونه فرهنگ عربی/اسلامی و ایرانی/ساسانی در یک هم‌زیستی کامل (ایرانی شدن فرهنگ عرب و اسلامی/اسلامی سازی فرهنگ ایران) ادغام شدند، و چگونه ایرانیان عهده دار فرهنگ سازی اسلام کلاسیک در طول قرن‌ی بودند که بسیار مهم بود (از آغاز عصر عباسی تا استقلال ایران)، تا پس از آن، در قرن دهم میلادی، تقریباً به صورت ناگهان، با به قدرت رسیدن سامانیان، فرهنگ ایرانی-اسلامی شکل یافت.

ارزش افزوده این کتاب این است که تاکنون هیچ کتابی به زبان اسپانیایی درباره تاریخ ادبیات فارسی نوشته نشده است، به جز فصلی در کتاب «ایران، مهد تمدن و فرهنگ» که در سال ۲۰۱۱ توسط همین نویسنده نگارش یافته است. در فصل مذکور، با عنوان «سده‌های طلایی ادبیات فارسی»، خلاصه‌ای حدود ۱۵ صفحه‌ای درباره تاریخ ادبیات فارسی، از آغاز آن در قرن نهم میلادی تا سال ۱۴۹۲ (مرگ جامی)، آمده است. یعنی دوره‌ای که از نظر ایران شناسان «عصر طلایی» ادبیات فارسی است.

خواکین رودریگز وارگاس درباره کتابش، «رنسانس ادبی ایران»، می‌گوید: سعی کرده‌ام یک اثر علمی، ولی درعین حال جذاب و خواندنی بنویسم. منابع و مآخذ برای نگارش کتاب بیشتر فارسی و عربی است و بدیهی است که به آثار ایران شناسان بزرگ، اعم از ایرانی و غربی، مراجعه کرده‌ام.

خواکین رودریگز وارگاس، متولد ۱۹۶۵ در سویا، فارسی را در دهه ۸۰ میلادی به طور خودآموز یاد گرفت. او مترجم و مفسر رسمی زبان فارسی (با تایید وزارت امور خارجه اسپانیا) است و از دانشگاه کمپلوتنسه مادرید دکتری زبان شناسی عربی و مطالعات اسلامی دارد. وارگاس سابقه تدریس فارسی را در دانشگاه سویا (۱۹۹۶ تا ۲۰۰۴) و مدرسه زبان‌های مدرن دانشگاه بارسلونا (۲۰۱۰ تا ۲۰۱۱) را در کارنامه خود دارد و هم اکنون در بخش فرهنگی سفارت ایران در اسپانیا مشغول به کار است.

در پشت جلد کتاب آمده است:

«در اواخر قرن هفتم میلادی، با آغاز فتوحات مسلمانان از عرب، امپراتوری ساسانی در ایران فروپاشید. اما تمدن و فرهنگ غنی ایرانیان از میان نرفت. گرویدن ایرانیان به اسلام فرایندی طولانی و بیش از دوسده‌ای بود که در نهایت، در قرن دهم به شکوفایی مجدد ایران انجامید. این بار، ایران، زیر پرچم اسلام، به قدرتی بی‌رقیب تبدیل شد و بیش از هزار سال، میان فرهنگ عربی-اسلامی، آسیای مرکزی و هند، نقشی محوری ایفا کرد. این دوره پیدایش جهان ایرانی-اسلامی مستقل از جهان عرب را رقم زد.

قبول اسلام در ایران تحولی عظیم بود که ساختارهای اجتماعی و سیاسی کهن را به کلی دگرگون ساخت. دو قرن سکوت نسبی پس از این تحول از قرن نهم به تدریج شکسته شد و در قرن دهم با قدرت به اوج خود رسید. از نظر سیاسی، این دوره به استقلال ایران از خلافت عباسی در بغداد انجامید و، از نظر فرهنگی و ادبی، شاهد تولد ادبیات فارسی و احیای میراث پیش از اسلام بودیم.

کتاب حاضر به احیای ادبیات فارسی پس از دو قرن سکوت می‌پردازد، از پیدایش ادبیات فارسی در عصر اسلامی تا سقوط دودمان سامانی در اواخر قرن دهم، در واقع، تاریخ ادبیات فارسی تا سال هزار میلادی را روایت می‌کند. در این کتاب، به بررسی عناصر ادبیات ساسانی و حتی پیش از آن نیز پرداخته می‌شود. عناصری که از قرن هشتم به بعد از دو فرهنگ غنی عرب و ایران درهم آمیختند و فرهنگی نو و پویا را پدید آوردند. این کتاب داستان ایران را روایت می‌کند. کشوری که با پذیرش اسلام، نه تنها هویت خود را از دست نداد، بلکه با نیرویی تازه به یکی از سه مرکز اصلی فرهنگ آسیا (همراه با چین و هند) تبدیل شد و تأثیر شگرفی بر جهان اسلام گذاشت.»

شماره ۵۵
۱۴۰۳
۲۷ شهریور ۱۴۴۴
شماره ۳۳۳

۱۰

فرهنگ و ادبیات

علی باقریان

همه نیکی ات باید آغاز کرد
چو با نیک نامان نوبی^{۱۳} هم نبرد^{۱۴}
از این در^{۱۵} سخن چندانم همی؟!
همانش گزانه^{۱۶} ندانم همی

گفتار اندر فراهم آوردن شاهنامه

سُخَن هر چه گویم همه گفته اند
بر^{۱۷} باغ دانش همه زفته اند^{۱۸}

اگر بر درخت بُر و مند^{۱۹} جای
نیامد که از بُر شدن^{۲۰} نیست پای^{۲۱}
توانم مگر^{۲۲} پایگه ساختن
بر شاخ آن سرو سایه فکن

۱- بُوی: باشی، ۲- هم نبرد: هم نبرد، رویه‌رو، ۳- از این در: در این باره، ۴- گزانه: کنار، ۵- پان، ۵- بر: ثمر، محصول، ۶- زفته اند: چیده اند، ۷- بُر و مند: بارور، میوه‌دار، ۸- از بُر شدن: بالا رفتن، ۹- نیست پای: در توان نیست، ۱۰- اگر، از آن روی که بالاترین در توان نیست، نمی توانم بر درخت بارور دانش جای بگیرم، ۱۱- مگر: شاید.

برای شنیدن این ابیات، دکروبر وراسکن کنید:

واکنش شماری از چهره‌های مطرح ادبیات جهان به جنایات اسرائیل در غزه

بیش از ۱۰۰۰ نویسنده، مؤسسات فرهنگی اسرائیلی را تحریم کردند

«ما نمی‌توانیم با وجدان آسوده با مؤسسات اسرائیلی تعامل داشته باشیم بدون اینکه رابطه آن‌ها با آپارتاید و آوارگی را مورد پرسش قرار دهیم.»

آرونداتی روی، هشام مطر، جومپا لاهیری، پرسیوال اورت، ناتومی کلاین، کاوه اکبر، سالی رونی، ویت تان نگوین، میشل الکساندر، پیتر کری، جریکو براون، ناتالی دیاز، مری گیتسکیل، هری کونزرو، ریچل کوشر، جاستین تورس، ریون لیلانی، سوزان ابوالهوی، والریا لونیزیلی، جیا تولنتینو، جاناتان لتام، مارامنگیسته، چاینامیه ویل، توری پیترز، مکس پوتر، میریام تونز، لری جیمسون، لیلی لانگ سولجر و اوشن وونگ

گزارش خبری

از ماه اکتبر تاکنون ۴۳۳۶۲ فلسطینی رادر غزه کشته است و این بزرگ‌ترین جنگ علیه کودکان در این قرن است. ماه هاست متخصصان و نهاد‌های برجسته علمی اعلام می‌کنند. مقامات اسرائیلی صریحاً از انگیزه‌های خود برای نابودی مردم غزه، ناممکن ساختن تشکیل دولت فلسطین و تصرف سرزمین‌های فلسطینی سخن می‌گویند. این امر در پی ۷۵ سال آوارگی، پاک‌سازی قومی و آپارتاید رخ می‌دهد.

فرهنگ نقش مهمی در عادی سازی این بی‌عدالتی‌ها داشته است. مؤسسات فرهنگی اسرائیلی که بیشتر به طور مستقیم با دولت همکاری می‌کنند، طی دهه‌ها در پنهان‌کاری، مبدل سازی و هنر شست و شوی تصرف و سرکوب میلیون‌ها فلسطینی نقش اساسی داشته‌اند.

مانیز نقشی در این زمینه داریم. نمی‌توانیم با وجدان آسوده با مؤسسات اسرائیلی تعامل کنیم بدون اینکه رابطه آن‌ها با آپارتاید و آوارگی را مورد پرسش قرار دهیم. این همان موضعی بود که نویسندگان بی‌شماری در برابر آفریقای جنوبی اتخاذ کردند، این سهم آن‌ها در مبارزه با آپارتاید در آنجا بود.

بنابراین ما با مؤسسات فرهنگی اسرائیلی که در سرکوب فزاینده فلسطینیان شریک هستند یا ناظران خاموش آن بوده‌اند، همکاری نخواهیم کرد. ما با مؤسسات اسرائیلی از جمله ناشران، جشنواره‌ها، نمایندگی‌های ادبی و نشریاتی که؛ الف‌آدر نقض حقوق فلسطینیان، از جمله از طریق سیاست‌ها و شیوه‌های تبعیض آمیز یا کتاب‌ها و توجیه اشغال، آپارتاید یا نسل‌کشی اسرائیل شریک هستند، یا

ب‌هرگز حقوق غیرقابل انکار مردم فلسطین را که در قوانین بین‌المللی گنجانده شده است، به طور عمومی به رسمیت نشناخته‌اند، همکاری نخواهیم کرد.

همکاری با این مؤسسات به معنای آسیب رساندن به فلسطینیان است، بنابراین ما از نویسندگان، مترجمان، تصویرگران و فعالان کتاب همکار خود می‌خواهیم که به این تعهد بپیوندند. ما از ناشران، ویراستاران و نمایندگان خود می‌خواهیم که در اتخاذ موضع، در شناخت مشارکت خود، مسئولیت اخلاقی خود و توقف مشارکت خود، مسئولیت اخلاقی خود را در حالی منتشر می‌کنیم که با عمیق‌ترین بحران اخلاقی، سیاسی و فرهنگی قرن ۲۱ رویه‌رو هستیم. بی‌عدالتی فراگیر علیه فلسطینیان قابل انکار نیست. جنگ جاری به خانه‌های ما راه یافته و قلب‌های ما را سوراخ کرده است.

وضعیت اضطراری چنین است: اسرائیل غزه را غیرقابل سکونت کرده است. دانستن اینکه اسرائیل از ماه اکتبر [سال گذشته] تاکنون چند فلسطینی را کشته، غیرممکن است، زیرا اسرائیل تمام زیرساخت‌ها، از جمله امکان شمارش و دفن کشته‌شدگان را نابود کرده است. ما می‌دانیم که اسرائیل حداقل

منبع: palfest.org و lithub.com

ترجمه: گروه فرهنگ و ادبیات شهرآرا

موضع برخی از نویسندگان درباره اسرائیل

کامیلا شمسی:

«نسل‌کشی در غزه در جریان است، انتخاب تحریم به جای تعامل درباره مؤسساتی که به فلسطینیان آسیب می‌زنند، کاملاً واضح است.»

مولی کزپال:

«اسرائیل در غزه نسل‌کشی می‌کند و ویرانی را در سراسر خاورمیانه گسترش می‌دهد. نمی‌توانم اجازه دهم که آثار من توسط مؤسساتی استفاده شود که در شکنجه افرادی که دوستشان دارم شریک هستند.»

دیوید برگن:

«به ناشران اسرائیلی: اگر شما در زندانی کردن مردم غزه و فلسطین، در بمباران بیمارستان‌ها و مدارس آن‌ها، در سرقت زمین آن‌ها، در گرسنگی دادن به آن‌ها، در کشتار آن‌ها شریک هستید، من و مؤسسات همدست اسرائیلی به ما هیچ علاقه‌ای به صحبت درباره کتاب با شما ندارم.»

مارا منگیسته:

«این امتناع جمعی از حمایت از مؤسساتی است که با نسل‌کشی موافقت دارند یا از آن سود می‌برند. این فراخوانی برای همه نویسندگان و فعالان صنعت کتاب در همه جا برای امتناع از سکوت است. ما در برابر نظام‌های سرکوب مبارزه می‌کنیم. ما از همه افراد مرتبط در صنعت کتاب می‌خواهیم که به ما بپیوندند.»

ویت تان نگوین:

«هر نویسنده‌ای آرزو دارد که کتابش در همه جا منتشر شود. اما من به ناشر اسرائیلی خود گفته‌ام که اگر از اصول

اساسی بیان شده در این نامه – پایان دادن به همدستی با آپارتاید اسرائیل و اعطای حقوق کامل به فلسطینیان – حمایت نکند، نمی‌توانم با انتشار کتاب جدیدم، «بناهندگان»، موافقت کنم. این کار برایم دردناک است، اما حتی انگیزه ستودنی نیست. گفت و گو و تبادل فرهنگی نیز باید در چارچوب اشغال، آپارتاید و نسل‌کشی بررسی شود.

BDS* جنبشی مسالمت آمیز است، با این حال، دولت اسرائیل و حامیانش تلاش کرده‌اند تا هرگونه اعتراض به اسرائیل، از جمله اعتراضات مسالمت آمیز مانند BDS را سرکوب کنند. حتی ادبیات و هنرهای فلسطینیان یا کسانی که با آن‌ها همدردی می‌کنند، در حال خاموش شدن هستند. وزن غرب – یعنی قلب تپنده امپراتوری استعماری و جهانی – در کنار اسرائیل است. برای هر یک از ما که مخالف این بی‌عدالتی هستیم، باید روشن باشد که سکوت‌گناه است.

به ویژه زمانی که رهبران اسرائیل به لفاظی نسل‌کشی استعماری روی می‌آورند، فلسطینیان را «حیوانات بشری» می‌نامند و اسرائیل جنبش را نبرد میان تمدن و غیرتمدن‌ها می‌داند. این لفاظی و واقعیت مرگبار، تحریم را ضروری می‌سازد.

BDS (Boycott, Divestment, Sanctions) جنبشی است، که از سال ۲۰۰۵ به راه افتاده و هدف آن اعمال فشار بر دولت اسرائیل به منظور پایان دادن به اشغال سرزمین‌های فلسطینی، تبعیض نژادی علیه فلسطینیان و تحقق حقوق بشر فلسطینیان است.

نسخه چاپی نخستین شاهنامه مصور جهان رونمایی شد

جمع آوری شاهنامه مصوری که ورق ورق شد

و هویتی ماست که تا پیش از این نمونه خاص، شاهنامه مصوری به دستمان نرسیده بود. در بحث شاهنامه، این کتاب یکی از مهم‌ترین، تعیین‌کننده‌ترین و نقطه شروع مطالعه شاهنامه نگاری است. وی بیان کرد: نسخه اصلی شاهنامه ایلخانی دوره قاجار در ایران بوده و بعداً توسط یک فرد خارجی خریداری شده است. این فرد در اقدامی تأسف‌برانگیز آن را ورق ورق می‌کند و امروز هر تکه از آن در یک موزه خارجی نگهداری می‌شود. ما برای اولین بار تصمیم گرفتیم ۷۲ نگاره این کتاب را جمع‌آوری کنیم. در ادامه، سودآور، نویسنده اثر، توضیحاتی درباره چگونگی جمع‌آوری شاهنامه ایلخانی ارائه داد و روایت‌هایی از سفرهایش به کشورهای مختلف را برای حضار شرح داد.

نگاهی به شاهنامه بزرگ ایلخانی

شاهنامه بزرگ ایلخانی / مغول، نام نسخه‌ای مصور از دوره ایلخانی و ارزشمندترین اثر نگارگری مکتب تبریز ازل است. این نسخه کهن‌ترین و آراسته‌ترین شاهنامه نگارانه به جای مانده از روزگارانی پیشین و بزرگ‌ترین نسخه خطی مصور فارسی محسوب می‌شود. تاریخ کتابت این اثر نفیس به سال ۷۰۰ هجری قمری بازمی‌گردد، برخی هنرپژوهان نیز، این نسخه را مربوط به میانه سده هشتم هجری دانسته‌اند. پژوهشگران بر این باورند که شاهنامه بزرگ مغول در روزگار فرمانروایی ابوسعید ایلخانی، در کارگاه بیرونی دربار ابوسعید ایلخانی، با برداشته شده است؛ وی و با پشتیبانی او پرداخته شده است؛ از این رو در برخی منابع با نام «شاهنامه ابوسعیدی» آمده است. رزم اسکندر با کردن، جنگ بهرام گور و اژدها، زاری بر مرگ اسکندر، هزیمت قشون هند از برابر

که البته بهای بالای آن، مانع بزرگی برای خرید آن بود، به گونه‌ای که حتی موزه هنری متروپولیتن نیز پیشنهاد خرید آن را نپذیرفت.

دموت بر آن شد تا شیرازه این نسخه بی‌همتا را بگشاید و برگ‌های آن را به صورت منفرد بفروشد. او برگ‌های مصور را جدا کرده و فروخت و باقی اوراق متنی را گم کرد. همین تصمیم ناخردانه سبب شد امروزه برگ‌های شاهنامه ابوسعیدی در سراسر جهان پراکنده باشند. متأسفانه در پی این اقدام، بسیاری از صفحات متنی نیز گم شدند. محققان نگاره‌های این نسخه شاهنامه را بین ۱۲۰ تا ۱۸۰ نگاره برآورد کرده‌اند. در حال حاضر، ۷۷ برگ آن در موزه‌ها شناسایی شده است.

امروزه برگ‌هایی از این نسخه ممتاز را می‌توان در مجموعه‌های مختلفی یافت، از جمله مجموعه ناصر خلیلی، مجموعه کلوند، موزه متروپولیتن، مجموعه دانشگاه هاروارد، مجموعه هنری فریر، موزه بریتانیا، موزه هنری نلسون اتکینز، مجموعه هنری دبترویت، موزه هنرهای زیبای بوستون، موزه لوور، مجموعه کنتس دو پهاگ و موزه رضا عباسی تهران.